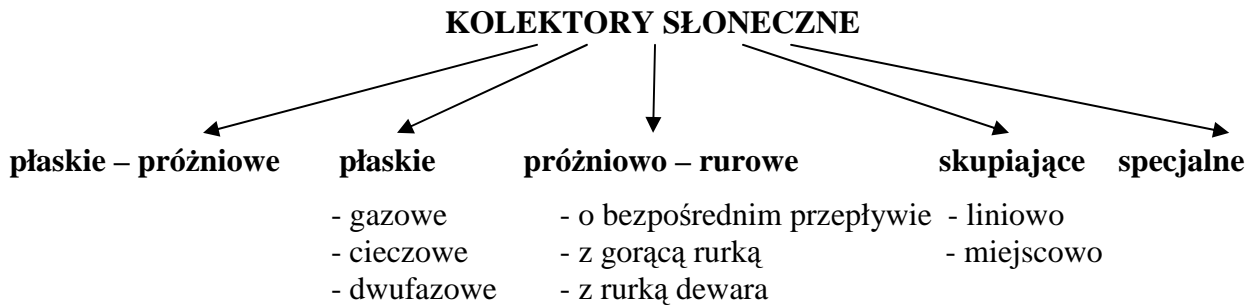

Laboratorium z Konwersji Energii

Kolektor słoneczny

1.0 WSTĘP

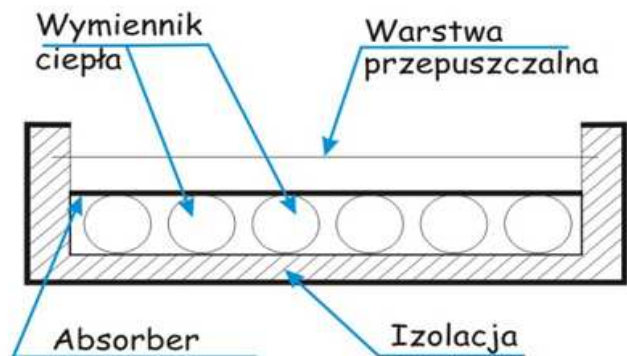
Kolektor słoneczny to urządzenie służące do bezpośredniej konwersji energii promieniowania słonecznego na ciepło użytkowe. Podział urządzeń przedstawia się następująco:

W praktyce najczęściej spotkać się można z kolektorami płaskimi, próżniowymi albo skupiającymi.

1.1 Kolektory płaskie

Ze względu na prostotę budowy i stosunkowo niskie koszty produkcji w porównaniu do pozostałych kolektorów, najbardziej rozpowszechnione są kolektory płaskie. Nadają się one idealnie do domowych instalacji ogrzewania c.w.u. (cieplej wody użytkowej). Do części składowych kolektora płaskiego należy: **szyba solarna** (warstwa przepuszczalna), która oddziela wnętrze kolektora od środowiska zewnętrznego, chroniąc przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi oraz przepuszczając możliwie maksymalną ilość promieniowania słonecznego, **izolowana obudowa**, której zadaniem jest ograniczanie strat ciepła do chłodniejszego otoczenia, **płaski absorber** - główny element budowy, którym jest zazwyczaj czarna metalowa płyta o możliwie jak największym współczynniku absorpcji promieniowania słonecznego, oraz **wymiennik ciepła**, którym są ułożone meandrycznie rury, w których znajduje się czynnik roboczy (zazwyczaj roztwór 40% glikolu z wodą). Rury muszą być wykonane z materiału dobrze przewodzącego ciepło, w celu osiągnięcia maksymalnej wartości przekazywanego strumienia ciepła z absorbera do płynu roboczego. Zazwyczaj stosowanym materiałem w tym celu jest miedź.

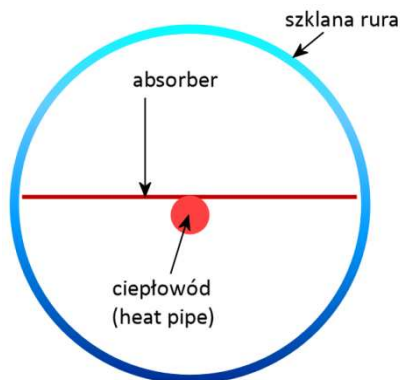
Rys.1 - schemat kolektora płaskiego

Rys.2 - kolektor płaski

1.2 Kolektory próżniowo - rurowe

Kłopotem w kolektorach słonecznych są straty ciepła z nagrzanego płynu solarnego i straty ciepła z absorbera do otoczenia. Problem ten został rozwiązany w kolektorach próżniowych, gdzie przewody ciepłownicze jak i absorber znajdują się w próżni, która przepuszcza promieniowanie słoneczne, a zapobiega uciekaniu ciepła z powrotem do otoczenia. W przeciwieństwie do kolektorów płaskich, dzięki swojej zdolności pracy przy promieniowaniu rozproszonym sprawdzają się one doskonale w pochmurne lub chłodniejsze jesienne dni.

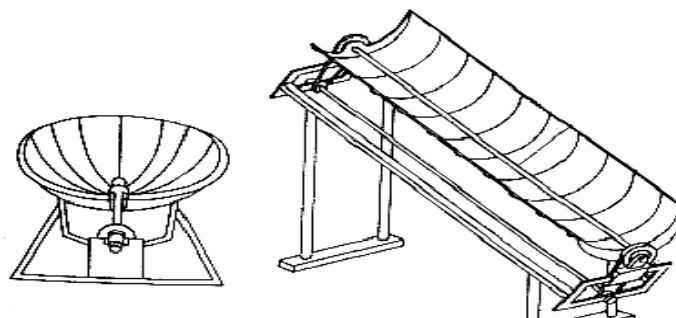
Rys.3 – przekrój przez rurę kolektora próżniowego

Rys.4 - kolektor próżniowy

1.3 Kolektory skupiające:

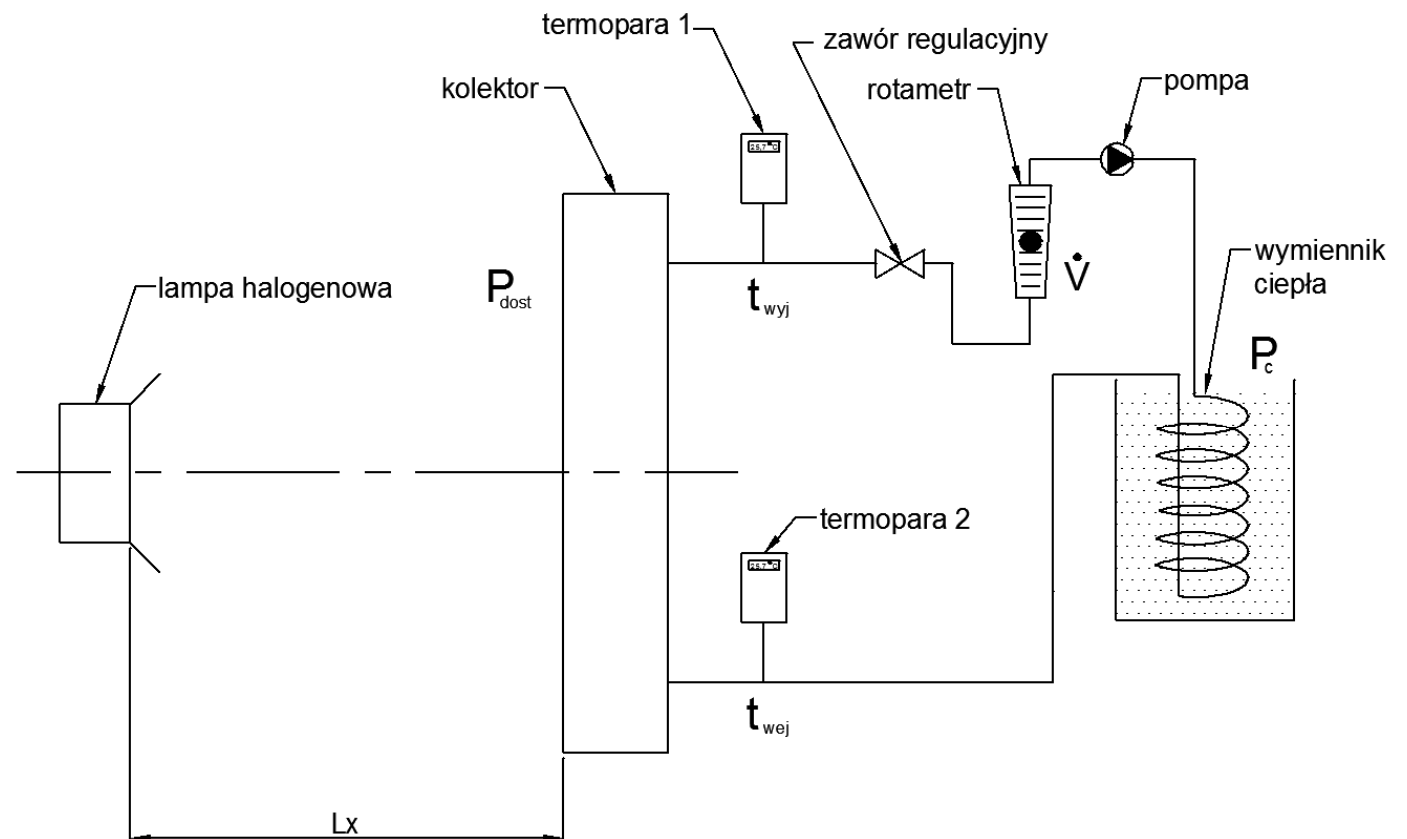
Kolektory skupiające dzięki zastosowaniu układu luster skupiają energię promieniowania punktowo lub liniowo co umożliwia większą koncentrację energii na absorberze, a co za tym idzie większą temperaturę czynnika roboczego (standardowo jest to ok. 100-300°C). Stosuje się je w procesach technologicznych, w których potrzebny jest płyn o wysokiej temperaturze. Znalazły one zastosowanie m.in. w energetyce, gdzie używa się ich do produkcji pary w elektrowniach heliotermicznych lub do przetapiania metali w wielkich piecach słonecznych, gdzie promienie słoneczne skupione w jednym miejscu osiągają temperaturę nawet 3000 °C.

Rys.5 kolektory skupiające – punktowo (po lewej), liniowo (po prawej)

2.0 PRZEBIEG ĆWICZENIA LABORATORYJNEGO

2.1 Schemat i zasada działania stanowiska

Rys.6 Schemat układu pomiarowego

Celem ćwiczenia jest wyznaczenie sprawności kolektora płaskiego z czynnikiem roboczym w postaci wody, oraz porównanie tych wartości dla różnych odległości źródła światła od kolektora (bądź dla różnych kątów nachylenia kolektora).

1. Ustawić lampę halogenową na wysokości środka kolektora w odległości zadanej przez prowadzącego
2. Upewnić się czy w zbiorniku z wymiennikiem ciepła znajduje się woda
3. W celu usprawnienia procesu wymiany ciepła dorzucić do zbiornika trochę lodu.
4. Za pomocą pokrętła (zaworu) oraz odczytywanej wartości na rotametrze ustalić strumień objętości równy $100\text{cm}^3/\text{min}$ (odczyt dokonujemy na średnicy kulki)
5. W odstępach co 2 minuty odczytywać za pomocą termopar 1 i 2 temperaturę wody na wejściu T_{wej} i wyjściu kolektora T_{wyj} . Pomiary zapisywać do momentu, kiedy różnica temperatur na wlocie do kolektora pomiędzy kolejnymi pomiarami będzie mniejsza niż $0,5\text{ }^\circ\text{C}$.
6. W przypadku kiedy temperatura wody znajdującej się w zbiorniku znacząco wzrośnie, należy wymienić ją poprzez równoczesne wylewanie ciepłej wody z pojemnika i dolewanie chłodnej, bądź poprzez dodanie kostek lodu.

2.2 Opracowanie sprawozdania

1. Wyznaczenie sprawności kolektora (η)

Sprawność urządzenia określona jest jako stosunek strumienia ciepła oddanego przez wymiennik ciepła P_c do strumienia ciepła padającego na kolektor P_{dost} :

$$\eta = \frac{P_c}{P_{dost}} \quad (1)$$

Strumień ciepła przekazywany przez wymiennik wyraża się wzorem:

$$P_c = \dot{m}c_w\Delta t = \dot{m}c_w(t_{wyj} - t_{wej}) \quad (2)$$

gdzie:

$\dot{m}$ - strumień masy wody przepływającej przez kolektor, wyrażony w $\frac{kg}{s}$

c_w - ciepło właściwe wody, $c_w = 4190 \frac{J}{kg \cdot K}$

t_{wyj} – temperatura wody wypływającej z kolektora

t_{wej} – temperatura wody wpływającej do kolektora

Strumień masy wody przepływającej przez kolektor wyznacza się dzięki znajomości gęstości wody ρ oraz strumienia objętości przepływającej cieczy $\dot{V}$:

$$\dot{m} = \rho \cdot \dot{V} \quad (3)$$

W instalacji laboratoryjnej strumień objętości powinien wynosić $\dot{V} = 100 \frac{cm^3}{min}$

Moc padająca na kolektor :

$$P_{dost} = I_x \cdot A, \quad W \quad (4)$$

gdzie:

I_x – gęstość mocy promieniowania lampy halogenowej dla badanej odległości

A – powierzchnia absorbera, $A=0,12m^2$

W celu wyznaczenia gęstości mocy promieniowania lampy należy użyć wzoru:

$$I_x = I_0 \left(\frac{L_0}{L_x} \right)^2 \quad (5)$$

gdzie:

I_0 – gęstość mocy promieniowania lampy halogenowej dla odległości $L_0 = 70 \text{ cm}$, $I_0 = 1800 \frac{W}{m^2}$

L_x - badana odległość

2. Wyznaczenie graficznie charakterystyk $t_{wej}(\tau)$ oraz $t_{wyj}(\tau)$ na jednym wykresie.
3. Wyznaczenie graficznie charakterystyki $\eta(L_x)$

3.0 PROTOKÓŁ POMIAROWY

τ	$L_1 =$		$L_2 =$		$L_3 =$	
	t_{wej}	t_{wyj}	t_{wej}	t_{wyj}	t_{wej}	t_{wyj}
min	°C	°C	°C	°C	°C	°C
0						
2						
4						
6						
8						
10						
12						
14						
16						
18						
20						
22						
24						
26						
28						
30						

Data:

Podpis prowadzącego: